

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2363

Vragen van het lid **Schouw** (D66) aan de minister van Veiligheid en Justitie over *het preventief vastzetten van «gevaarlijke eenlingen» in verband met de troonswisseling* (ingezonden 2 mei 2013).

Antwoord van minister **Opstelten** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 22 mei 2013).

Vraag 1, 2 en 3

Kunt u aangeven hoeveel personen als zogeheten «gevaarlijke eenling» zijn opgepakt dan wel in de gaten zijn gehouden in verband met de troonswisseling op 30 april 2013?

Kunt u toelichten welk beleid het Openbaar Ministerie (OM) en de politie in de aanloop naar en tijdens nationale evenementen hanteren ten aanzien van die zogeheten «gevaarlijke eenlingen»?

Kunt u toelichten welke categorieën personen (kunnen) worden aangemerkt al zogeheten «gevaarlijke eenling»?

Antwoord 1, 2 en 3

Onder meer na Koninginnedag 2009 en Dodenherdenking 2010 is er in het algemeen en specifiek rondom zogenaamde Nationale Evenementen meer aandacht voor dreiging en risico dat kan uitgaan van eenlingen.

Met de term potentieel gewelddadige eenlingen wordt bedoeld op personen die zonder medewerking van anderen een dreiging vormen in woord of gedrag, als gevolg van een individueel doorlopen proces richting geweld. De potentieel gewelddadige eenling kan zich manifesteren in vele gedaanten: als een zogenoemde «straattaalddreiger¹», als een verwarde of gefixeerde eenling, als een zogenoemde «systeemhater» of als een ideologisch geradicaliseerde eenling. De laatstgenoemde categorie valt onder de noemer terrorisme. Dat is niet vanzelfsprekend voor de eerste drie categorieën, al hebben hun daden en de effecten daarvan veel overeenkomsten met terrorisme.

Uitgangspunt is dat de politie zich richt op het zo spoedig mogelijk in beeld krijgen van potentieel gewelddadige eenlingen om in te kunnen schatten of er gevaar van deze personen uitgaat in relatie tot het specifieke evenement en/of de personen die hier aanwezig zijn en om zo nodig snel te kunnen interveniëren. Voor bekende potentieel gewelddadige eenlingen kan een plan van aanpak worden opgesteld met de beste wijze van interveniëren. De

¹ Zie voor terminologie mijn brief aan de Tweede Kamer, vergaderjaar 2009–2010, 29 754, nr. 191

aanpak is erop gericht deze personen tijdig te signaleren en door middel van een persoonsgerichte aanpak de dreiging weg te nemen, te reduceren of hanteerbaar te maken tot een aanvaardbaar laag risico. De aanpak kan variëren van toeleiding tot zorg, een bezoek van de wijkagent en/of een aandachtsvestiging voor politiemensen ten tijde van het evenement. In de aanloop naar de troonswisseling zijn door het bevoegd gezag een twintigtal personen in beeld gebracht en in een overzicht gezet. Op het overzicht staan personen die als potentieel gewelddadige eenlingen kunnen worden aangemerkt, aangevuld met personen die door hun gedrag in het verleden een mogelijk risico vormden voor een ongestoord verloop van de troonswisseling en/of daarbij gevaar konden veroorzaken in een menigte. Tijdens de troonswisseling gold voor een deel van de personen op het overzicht de afspraak dat zij binnen het voor het publiek vrij toegankelijke gebied rondom de Dam (de zogenaamde ring 3) slechts geobserveerd dienden te worden. Een eventuele opdracht tot interventie naar aanleiding van de observatie was nadrukkelijk voorbehouden aan het bevoegd gezag in het beleidscentrum.

Voor 11 personen op de lijst was de waarschijnlijkheid en ernst van een verstoring dusdanig dat de politie door de burgemeester gemachtigd was, zonder tussenkomst van het beleidscentrum, van die personen te vorderen zich direct uit de ring 3 te verwijderen. Het niet voldoen aan deze vordering is strafbaar. Afspraak was dat in dergelijke gevallen tot aanhouding kon worden overgegaan.

Van een aantal personen bleek in de aanloop naar de troonswisseling dat de waarschijnlijkheid op verstoring van het evenement laag was omdat deze personen verbleven in een psychiatrische kliniek of detentiecentrum.

Met betrekking tot het verloop van de onterechte aanhouding van twee demonstranten op de Dam ten tijde van de troonswisseling verwijs ik naar mijn antwoorden op de vragen van de leden Kooiman (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2012–2013, nr. 2361, ingezonden 3 mei 2013) en Schouw (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2012–2013, nr. 2357, ingezonden 6 mei 2013) van uw Kamer.

Vraag 4, 5 en 6

Kunt u toelichten welk concreet risico aanleiding kan zijn voor het OM en de politie om zogeheten «gevaarlijke eenlingen» op te pakken en preventief vast te houden gedurende evenementen?

Welke rechtsmiddelen staan deze «gevaarlijke eenlingen» ter beschikking indien zij hun preventieve opsluiting dan wel opgelegde beperkingen willen aanvechten?

Kunt u toelichten in hoeverre deze zogeheten «gevaarlijke eenlingen» de kans lopen bij ieder nationaal evenement preventief te worden vastgehouden?

Antwoord 4, 5 en 6

De personen die als potentieel gevaarlijk bij de politie in beeld zijn rondom nationale evenementen kunnen niet zomaar worden «opgepakt of vastgehouden». Individuen kunnen door de politie alleen worden aangehouden of in verzekering worden gesteld als op dat moment tegen hen een verdenking bestaat van (onder andere het voorbereiden van of het doen van een poging tot het) het plegen van een strafbaar feit. Voor de regeling van de aanhouding en de in verzekeringstelling en de daartegen aan te wenden rechtsmiddelen verwijs ik naar Boek, titel IV, afdeling 1 van het Wetboek van Strafrecht. In andere gevallen is er geen wettelijke grond voor strafvorderlijke vrijheidsbenemende of – beperkende maatregelen door politie of het openbaar ministerie.

Ik verwijs verder naar mijn antwoord op vragen 2 en 3.